

Malatya Yerel Basınında Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Haberlerin İncelenmesi

Eylem ŞENTÜRK KARA¹

Mehmet Barış YILMAZ²

Özet

2011 yılında İçişleri Bakanlığı tarafından alınan karar uyarınca Türkiye’de kayıtlı olan Suriyelilere “geçici koruma statüsü” verilmiştir. Böylece onlara süre sınırı olmadan Türkiye’de kalma, zorla geri gönderilmeye karşı koruma ve acil ihtiyaçlara yanıt veren kabul düzenlemelere erişimi sağlayacak şekilde çeşitli yardım ve koruma imkânları sunulmuştur. Bütün bunlara rağmen Suriyeli sığınmacıların barınma, eğitim ve iş bulma gibi konulardaki sorunları dolayısıyla Türkiye’ye uyum problemleri her geçen gün artmaktadır (dw.com). Suriyelilerin Türkiye’de uzun vadede kalıcı olmaları sebebiyle Suriyelilerin Türk Toplumuna entegre edilmeleri için kapsamlı çalışmalar içine girilmesi gerekmektedir. Bilhassa medyanın kültürlerarası entegrasyonu destekleyici yayınlar yapması bu nokta önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmanın amacı, Malatya Yerel Basını ölçeğinde Türkiye’de yaşayan Suriyeli sığınmacılara yönelik haberlerin ele alınış tarzını ortaya koymaktır. Çalışmada “içerik analizi” yöntem olarak kullanılmış ve 4 aylık süre içerisinde Malatya’da 2015 yılında basılan 4 farklı gazete incelenmiştir. İnceleme sırasında Suriyeli sığınmacılarla ilgili toplam 75 haber SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Basın, Suriyeli sığınmacılar, Medya Aracılığıyla Kültürel Entegrasyon,

Analyzing The News About The Syrian Refugees in Malatya Local Press

Abstract

In 2011, in accordance with the decision taken by the Interior Ministry "temporary protected status" was given to Syrians registered in Turkey. Thus, they were granted various opportunities of assistance and protection such as staying in Turkey without time limit, protection against being sent back, access to urgent needs and acceptance regulations. Despite all, due to such problems of Syrians as shelter, education and employment, their problems of adjusting to Turkey are increasing day by day. (dw.com) As Syrians will be permanent in Turkey in the long run, comprehensive efforts need to be done in order to integrate Syrians into Turkish Society. In particular, it is crucial that media have publications supporting intercultural integration. The aim of this study is to determine the handling of news towards Syrian refugees living in Turkey within the scale of Malatya Local Press. In the study "content analysis" method was used and 4 different newspapers published in Malatya were analysed within a 4-month period in 2015. In the research a total of 75 reports about the Syrian refugees were analysed by using SPSS software.

Keywords: Local Press, Syrian Refugees, Cultural Integration Through Media

¹ Yrd. Doç. Dr. İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü E-Mail: eylem.kara@inonu.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr. İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü E-Mail: baris.yilmaz@inonu.edu.tr

1. Giriş

Haziran 2015 itibariyle Suriye'deki iç savaş nedeniyle ülkesinden kaçan Suriyelilerin sayısı, 4 milyonu aşmıştır. Dünyada en fazla Suriyeli sığınmacının³ barındığı ülke konumunda olan Türkiye'de resmi rakamlara göre 2 milyona yakın Suriyeli yaşamaktadır (www.ntv.com, 2015; Duran, 2015). Resmi olmayan rakamlar da dâhil edildiğinde bu sayının en az 2,2 milyon olduğu tahmin edilmektedir (Girit, 2015). Birleşmiş Milletler'in (BM) tahminlerine göre, Suriye'den sığınmacı akını bu yıl da devam edecek ve 2015 sonuna kadar Türkiye'deki sığınmacı sayısı 2,5 milyona ulaşacaktır (Duran, 2015).

Göçmen nüfusunun fazla olduğu ülkelerde medyanın sadece eğlendirme, haber verme ve bilgilendirme işlevlerinin dışında azınlıkların kendi öz benliklerini kaybetmeden çoğunluğun davranış ve yaşam tarzına adapte olarak yaşamasına (Pöttker, 2005: 40–41) yardımcı olmak amacıyla bir takım görevler üstlenmesi beklenmektedir. Bu durumun en başarılı şekilde uygulandığı ülke Kanada'da medya kültürlerarası uyum konseptini benimseyerek içeriklerini sunarken bunu destekleyici yayınlar yapmaktadır (Geißler, 2007a). Son yıllarda başta Almanya olmak üzere birçok Avrupa ülkesi bünyesinde uzun yıllar kalıcı olmayacakları düşünülen (misafir konumundaki) göçmenlerin artık ülkelerin bir parçası haline geldiğini farkına varılması üzerine onların uyum sürecini desteklemek amacıyla siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel anlamda yoğun çalışmalar içerisine girilmiştir. Öyle ki yaklaşık 15 milyon göçmen kökenli kişinin bulunduğu Almanya'da (Geißler, 2007a; Solms-Laubach, 2009) bu kişiler ile Alman toplumun birbirleriyle hiçbir şekilde iletişime geçmeden izole bir şekilde yaşaması yerine beraberce uyum için yaşamlarını sağlamak için politik alanda önemli adımlar atılmaya başlanmıştır. Bu noktada medyanın da uyum sürecini desteklemesini sağlamak amacıyla siyasi kararlar uyarınca göçmenlerin Alman toplumun bir parçası olduğuna dair içerikler sunması istenmektedir (Geißler,2007b). İletişim bilimciler tarafından da medya aracılığıyla uyum teorisi kapsamında bu durumu destekleyici araştırmalar yürütülmektedir. Zira daha önceden yapılan araştırmalarda göçmen nüfusunun fazla olduğu ülkelerde çoğunluk medyası tarafından azınlıklar hakkında ya tamamen negatif haberler sunulduğuyla da onlarla ilgili haberlere yer verilmediği görülmüştür. Bu konuda 2014 yılında Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (HUGO) tarafından yapılan bir

³ Türkiye'deki Suriyelilerin siyasi statüsü konusunda yaşanan karmaşa neticesinde medyada onları ifade etmek amacıyla çoğunlukla "mülteci" kelimesi kullanılmaktadır. Fakat Türkiye'nin tabii olduğu 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'ne göre sadece Avrupa'dan gelenlere mülteci statüsü verebiliyor bu nedenle Suriyelilere mülteci demek teknik olarak doğru değildir. Türkiye'de yasalar gereği Avrupa dışından geldikleri için Suriyelilere "geçici koruma" başlığı altında "sığınmacı" statüsüne verilmektedir. Bu nedenle bu çalışmada Suriyeliler için sığınmacı kavramı kullanılacaktır (Girit, 2015).

araştırmada Türkiye’de de bu durumun geçerli olduğu ortaya çıkarmıştır (Erdoğan,2014: 46-47).

2015 yılında HUGO tarafından yapılan “Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum” araştırmasında da birtakım önemli sonuçlar tespit edilmiştir. Araştırmanın çarpıcı sonuçlarından biri deneklerin yüzde 62,3’nün en büyük endişesinin hırsızlık, şiddet ve fuhuş sebebiyle Suriyelilerin Türk toplumunun huzurunu bozacağı düşüncesi olmasıdır. Suriyelilerin kültürel olarak Türk toplumundan farklı olduklarına inanan katılımcıların oranı yüzde 70.6 olduğu tespit edilmiştir. İşlerini kaybetme konusunda da endişe yaşayanların oranı 56.1. olduğu görülmüştür. HUGO Müdürü Murat Erdoğan, “İşini ucuz emek karşısında kaybetme riski taşıyan insanların Suriyelilere karşı öfke hatta düşmanlık duymasına neden olduğu için ve nefreti körüklediğinin altını çizmektedir. Buna engel olmak için onların yasal statülerin acilen belirlenmesi ve istihdam planlamalarının bölge ve meslek gruplarına göre yapılması gerektiğini vurgulamaktadır (Duran, 2015).

Araştırmaya katılan görüşmecilerin yüzde 30,6’sının"Savaş devam ediyor da olsa, Suriyeliler gönderilmelidir" düşüncesindedir. Ayrıca katılımcıların yaklaşık yarısı (yüzde 49.8'i) ise Suriyelilerle komşuluk yapmanın "kendilerini rahatsız edeceğini" ifade etmiştir. Görüşmecilerin Suriyeliler hakkındaki diğer bir endişesinin onların gelecekte Türkiye’de vatandaşlık hakkı kazanma ihtimallerinin olmasıdır. Katılımcıların yüzde 84.5'i, Suriyelilere vatandaşlık verilmesi kesinlikle istememektedir (Duran, 2015).

Erdoğan, kitlesel göçlerde anavatanındaki savaş durumunda bir düzelme olmadığı için göç edilen ülkede kalma süresi uzadıkça kalıcılığın arttığının altını çizmiştir. Ona göre Türkiye’ye göç eden Suriyelilerin yüzde 75-80’den fazlası artık bu ülkede kalıcı olacaktır (Duran 2015). Suriyeli sığınmacıların anavatanlarındaki savaşın sona ermemesi neticesinde artık Türkiye’de kalıcı oldukları göz önüne alınarak uyum noktasında siyasi, sosyal ve kültürel anlamda bir takım önlemler alınması gerekmektedir. Bu noktada tıpkı klasik göçmen ülkelerinde olduğu gibi medyanın da kültürler arası entegrasyonu destekleyici bir takım çalışmalar içerisine girmesi gerekmektedir. Bilhassa yayınlarının içeriğinin şekillendirilirken bu durumun dikkat alınması zorunlu bir hal almaktadır.

Medya aracılığıyla uyumun nasıl gerçekleştirilmesi gerektiğini ortaya koyan RainerGeißler (2007b) göre göçmenlerin çoğunluk medyası tarafından devamlı olarak negatif bir şekilde sunulmasının çoğunluğun göçmenlerin istenmemesi durumunun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda Türkiye’deki Suriyelilerin Türk medyasında nasıl sunulduğu, uyum sürecinin desteklenmesi noktasında çok önemli bir yere sahiptir.

Bu noktadan hareketle çalışmada, Malatya Yerel Basınının özellikle Malatya’da yaşayan sığınmacıları hangi konularla ve ne oranda ele aldığı araştırılmıştır. Yerel habercilik her demokratik ülkede olduğu gibi Türkiye’de de ulusal basının kılcal damarları olarak işlev görmektedir ve yerelden ulusala yönelik çıkarımlar yapmamızı sağlamaktadır.

2. Medya Aracılığıyla Entegrasyon

Latince kökenli entegrasyon (uyum) kelimesi bütünü yeniden inşa edilmesi, tamamlanması anlamına gelmektedir (Clemens vd., 2008: 22). Günümüzde entegrasyon, sosyoloji, psikoloji, hukuk, siyasal bilimler gibi pek çok alanda kullanılmaktadır. Bu nedenle kullanıldığı alanlara paralel olarak kimi zaman birbiriyle çelişen pek çok farklı tanıma sahiptir (Geißler ve Pöttker, 2006: 17).

Sosyal bilimler alanında Sosyolog Hartmut Esser’in entegrasyon tanımı daha kapsayıcı olması nedeniyle çoğunlukla kullanılmaktadır. Esser (2000: 261) sistematik bir bütünü parçalarının birbirine bağlı olmasını entegrasyon olarak tanımlamakta ve ona göre entegrasyon sosyal sistemde, toplumun bütününde, ailede ya da diğer tüm sosyal grupların hepsinde geçerli olan bir kavramdır.

İletişim Bilimci Horst Pöttker başta Almanya olmak üzere Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada’da bulunan göçmenlerin durumunu göz önüne alarak entegrasyonu daha detaylı tanımlama yoluna gitmiştir. Ona göre istenen sosyal bir süreç olan entegrasyon, toplumun parçası olan (bireylerin, grupların ve kurumların) bilinçli olarak benzerlikleri ve farklılıkları dikkate alıp pozitif bir ilişki içine girerek toplumun bütünüyle bağlantı kurmasıdır (Pöttker, 2005: 40–41).

Geißler’e (2005: 72–73) göre uzun ve zor bir süreç olan uyumun olabilmesi için insanların birbirleriyle hiç bağlantı kurmadan yan yana yaşamak yerine beraberce iletişim kurarak yaşamaları gerektiğinin altını çizmektedir. Faruk Şen de bu tezi destekleyerek uyum sürecinin başarılı olabilmesinin iki unsura bağlı olduğunu açıklamaktadır. Birincisi azınlıkların çoğunluk toplumu ile ahenkli bir şekilde yaşamasının gerekliliği ikincisi ise azınlıkların göç edilen toplumunun bireyleriyle aynı fırsat eşitliğine sahip olması gerekliliğidir (Şen, 2006: 13).

Esser (2003: 50–51) sosyal entegrasyonun çok boyutlu bir süreç olduğunun altını çizerek başarısının dört unsura bağlı olduğuna vurgu yapmaktadır:

1. Kültürleşme (kültürel entegrasyon): Azınlıkların içinde yaşadıkları toplumda başarılı bir katılım sağlanması için yeterli kültürel yetkinliğe (örneğin göç

edilen ülkenin dilinin öğrenilmesi, oradaki geçerli kurallar hakkında bilgi alınması) sahip olması gerekmektedir.

2. Yerleştirme (yapısal entegrasyon): Azınlıkların göç ettikleri ülkede sosyal anlamda (örneğin mesleki ve hukuki pozisyon sahibi olmak gibi) yer edinmeleri sağlamaktır.

3. Etkileşim (sosyal entegrasyon): Günlük hayat içinde azınlıkların içinde yaşadıkları toplumun bireyleriyle ilişki (komşuluk, arkadaşlık gibi) içinde bulunmaları gerekmektedir.

4. Kimlik (kimliksel ve duygusal entegrasyon): Göçmenlerin içinde yaşadıkları toplumla zihinsel ve duygusal ilişkiler (grup kimliği edinme, biz olma ruhu gibi içerisinde olmasına yardım olmaktadır.

Esser bütün bu unsurların birbirleriyle çok yakın ilişkiler içinde olduğunu ve birbirini tamamladığını dile getirmektedir. Göçmenlerin içinde yaşadıkları toplumda iyi bir yer edinebilmeleri için gerekli olan bilgi ve yetkinliğe (dil yeterliliği, mesleki eğitim vb.) sahip olmaları gerektiğinin altını çizmektedir. Dilin entegrasyonun temeli olmasına rağmen tek başına yeterli olmadığına işaret eden Esser duygusal anlamda da çoğunluğa bağlılık hissedilmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır.

Medyanın, göçmenlerin yaşadıkları ülkeye uyum sağlamaları noktasında faaliyet göstermeleri medya aracılığıyla kültürlerarası entegrasyon fonksiyonu olarak adlandırılmaktadır. Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri gibi klasik göç ülkelerinde görüldüğü üzere medya aracılığıyla yürütülen uyum süreci çok zor ve uzun bir süreçtir. Bu nedenle hem çoğunluk hem de azınlık medyasının önemli görevler üstlenmesi gerekmektedir. Geißler (2007b) bilhassa çoğunluk medyasının kültürlerarası entegrasyon sürecini olumlu yönde etkileyebilmesinin medya yayınlarının içeriğine, medya çalışanlarına ve medya kullanımına bağlı olduğunu vurgulamaktadır:

1. Medya yayınlarının içeriği: Göçmenlerin yaşadıkları ülkeye uyum sağlaması için çoğunluk toplumu tarafından birtakım politik ve sosyal çabalar içerisinde bulunulması gerekmektedir. Azınlıkların çoğunluk medyasında negatif sunulması yerine onların ülke içerisinde yapmış oldukları olumlu davranış ve işler ön planda sunulmalıdır. Özellikle onların ülkeye ekonomik alanda yapmış oldukları olumlu katkılara vurgu yapılması gerekmektedir. Azınlıkların kültürel ve sosyal farklılıklara rağmen ortak dil, kanunlar, temel değerler ve karşılıklı saygı çerçevesinde çoğunluk

ile beraber uyumlu bir şekilde yaşayabileceklerine medya yayınlarda sık sık dile getirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır (Şentürk Kara, 2013: 3-4).

2. Medya çalışanları: Göç edilen ülkenin medyasında azınlıkların çoğunlukla aynı haklara sahip olması ve önemli pozisyonlarda (kamuda, medyada vb.) eşit seviyede temsil edilmesi gerekmektedir.

3. Medya kullanımı: Göçmen kökenli kişilerin sadece geldikleri ülkenin medyasını değil, buldukları ülkenin medyasını da takip etmelerinin uyum sürecine olumlu etki yapacağı düşünülmektedir. Bu sayede göçmenlerin kendi soydaşları içinde izole bir yaşantı sürmek yerine yaşadıkları toplumun bir parçası olabilmek için ülkedeki politik, sosyal, kültürel ve aktüel olayları takip etme şansına sahip olabacaklarına inanılmaktadır (Hepp vd., 2011: 151-176; Geißler, 2008:12; Hafez, 2002: 34 -37).

3. Türkiye'deki Suriyelilerin Durumu

Suriye'de yaşanan iç savaştan kaçan sığınmacılar ilk olarak Nisan 2011 tarihinde Türkiye'ye gelmeye başlamıştır. Bu tarihten itibaren Türkiye Suriyeli sığınmacılara yönelik olarak açık kapı politikası uygulamıştır. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) verilerine göre Haziran 2011 yılındaki sığınmacı sayısı 8.538 iken Ağustos 2012 yılında Suriyeli sığınmacı sayısı 78.409'a ulaşmıştır. Bu gelişmenin yaşandığı dönemde Türkiye 100.000 kişinin kritik eşit oluğunu açıklamıştır. Fakat Suriyeli sığınmacı akını beklentinin ötesinde gerçekleşmiş, Kasım 2014 tarihindeki resmi verilere göre Türkiye'deki Suriyeli sayısı 1.645.000'e ulaşmıştır (Orhan ve Senyücel Gündoğan, 2015: 12). 2015 yılında açıklanan verilerde 2 milyona yakın Suriyeli sığınmacının Türkiye'de yaşadığı dile getirilmiştir. Birleşmiş Milletlere göre bu rakam 2015 yılının sonuna kadar 2.5 milyona ulaşacaktır (Duran, 2015)

Türkiye'nin Kasım 2015 rakamlarına göre 10 (Hatay, Kilis, Şanlıurfa, Gaziantep, Kahramanmaraş, Osmaniye, Adıyaman, Adana, Mardin, Malatya) farklı şehrinde kurulan 19 çadır kenti, 1 geçici kabul merkezi ve 6 konteyner kentinde toplam 261.326 Suriyeli yaşamaktadır (AFAD,2015). Geriye kalan Suriyelilerin büyük çoğunluğu şehirlerde yerel halk ile iç içe bir yaşantı sürdürmektedir (Orhan ve Senyücel Gündoğan 2015: 12). Kamplarda sağlanan eğitim, sağlık, barınma, gıda gibi pek çok hizmetten yararlanamayan bu kişiler maddi sıkıntılar içinde ve zor koşullar altında varlıklarını sürdürmeye çalışmaktadır.

**Tablo1: Türkiye’de Suriyeli Sığınmacıların Barınma Merkezlerine İlişkin Temel Veriler
(Kasım 2015)**

İl	Geçici Barınma Merkezi	Barınma Tipi	GBM Mevcudu	Toplam Mevcut
HATAY	Altınöz 1 Çadırkenti	263 Bölme	1.368 Suriyeli	14.802
	Altınöz 2 Çadırkenti	622 Çadır	2.956 Suriyeli	
	Yayladağı 1 Çadırkenti	236 Çadır	2.611 Suriyeli	
	Yayladağı 2 Çadırkenti	310 Bölme		
	Apaydın Konteynerkenti	1.181 Konteyner	4.794 Suriyeli	
GAZİANTEP	İslahiye 1 Çadırkenti	1.898 Çadır	8.559 Suriyeli	52.530
	İslahiye 2 Çadırkenti	2.364 Bölme	10.984 Suriyeli	
	Karkamış Çadırkenti	1.686 Çadır	10.082 Iraklı	
	Nizip 1 Çadırkenti	1.858 Çadır	7.275 Suriyeli	
	Nizip 2 Konteynerkenti	938 konteyner	10.649 Suriyeli	
ŞANLIURFA	Ceylanpınar Çadırkenti	4.771 Çadır	4.981 Suriyeli	104.293
	Akçakale Çadırkenti	5.000 Çadır	19.810 Suriyeli	
	Harran Konteynerkenti	2.000 konteyner	28.796 Suriyeli	
	Viranşehir Çadırkenti	4.100 Çadır	13.844 Suriyeli	
	Suruç Çadırkenti	7.000 Çadır	17.835 Suriyeli	
KİLİS	Öncüpınar Konteynerkenti	2.063 konteyner	24.008 Suriyeli	33.825
	Elbeyli Beşiriye Konteynerkenti	3.592 konteyner	10.456 Suriyeli	
MARDİN	Midyat Çadırkenti	1.300 Çadır	3.084 Suriyeli	15.539
	Nusaybin Çadırkenti	3.270 Bölme	1.636 Iraklı	
	Derik Çadırkenti	2.100 Bölme	2.759 Iraklı	
KAHRAMANMARAŞ	Merkez Çadırkenti	3.684 Çadır	8.060 Suriyeli	17.802
OSMANİYE	CevdetiyeÇadırkenti	2.012 Çadır	9.155 Suriyeli	9.155
ADİYAMAN	Merkez Çadırkenti	2.260 Çadır	9.506 Suriyeli	9.506
ADANA	Sarıçam Çadırkenti	2.162 Çadır	10.551 Suriyeli	10.551
MALATYA	Beydağı Konteynerkent	2.083 konteyner	7.800 Suriyeli	7.800

Kaynak: AFAD (Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı)(2015): Barınma Merkezlerinde Son Durum. <https://www.afad.gov.tr/tr/IcerikDetay1.aspx?ID=16&IcerikID=848> (Erişim Tarihi: 22.10.2015).

Türkiye’ye gelen Suriyeliler ilk başlarda sadece Suriye sınırındaki illerde ikamet ederken, zaman içinde başta İstanbul olmak üzere ülkenin hemen her bölgesine dağılmıştır. Fakat yoğunluk hala sınır bölgelerindedir. En fazla Suriyeli sığınmacıların (467.000) yaşadığı kent ise Şanlıurfa’dır. Bu şehri 330.000 Suriyeliye ev sahip yapması dolayısıyla İstanbul izlemektedir. Gaziantep’te 253.000, Hatay’da 204.000, Şırnak’ta 190.000, Suriyeli sığınmacı yaşamaktadır (Gürcanlı, 2015).

Suriyelilerin Türkiye’ye göçünde kritik eşiğin kat kat üzerine çıkmıştır. Türkiye şimdiye kadar Suriyeli sığınmacılar için yaklaşık 5.5 milyar dolar harcamada bulunmuştur. Birleşmiş Milletler ve Avrupa ülkelerden gelen yardım oranı harcananın sadece yüzde 4’üdür. Diğer bir deyişle bugüne kadar yapılan harcamaların yüzde 96’sını Türkiye kendi kaynaklarından karşılamıştır (Gürcanlı, 2015).

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi bünyesinde yapılan araştırmanın sonucuna göre Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye toplumsal birtakım etkileri söz konudur. Bazı önemli etkileri şu şekilde sıralamak mümkündür (Orhan ve Senyücel Gündoğan 2015: 7):

- Suriyelilerin dil, kültür ve yaşam tarzı olarak Türk toplumunda farklı olması toplumsal uyumu güçleştirmektedir.

- Yerel halktan insanların Suriyeli kadınlar ile çoğunlukla ikinci evlilikleri gerçekleştirmesi neticesinde çok eşlilik yaygınlaşmakta, buna bağlı olarak boşanma oranları da artmaktadır.

- Çocuk işçilerin çalıştırılması yaygınlaşmaktadır.

- Etnik ve mezhepsel kutuplaşmaya sebep olacak zemin oluşmaktadır.

- Bazı sınır illerinde Suriyelilerin nüfus artışına paralel olarak demografik yapının değişmesi noktasında bölge halkının bir takım endişeler taşımasına neden olmaktadır.

- Çoğunlukla kamp dışında yaşayan Suriyeli sığınmacıların yaşam koşullarının zorluğu ve eğitim imkânından faydalanmıyor olması, ileride bazı sosyal sorunların (uyum sorunu, suç oranlarında artış gibi) yaşanmasına zemin hazırlamaktadır.

Türkiye'ye sığınan Suriyelilerin eğitim durumları çok düşük seviyelerde yer almaktadır. Sığınmacıların sadece yüzde 10'u okuma yazma bilmektedir. Hatta bu oran kadın sığınmacılarda daha düşüktür. Eğitimli olan Suriyeliler Türkiye'de kalmayıp başka ülkelere yerleşmeyi tercih etmektedir. Bu durumu değerlendiren Erdoğan, Türkiye'de eğitimli Suriyelilerin sayılarının az olması, onların da Türkiye'den ayrılması, ileride uyum konusunda köprü görevi üstlenebilecek kişilerin eksikliğini ortaya çıkaracağını ifade etmektedir (Güranlı, 2015). Tüm bu veriler aynı zamanda yerel ölçekte de bazı sorunlara neden olmakta, uluslararası bir kriz konumunda olan durum, sığınmacıların yaşadığı her şehirde kendisini farklı boyutlarda hissettirmektedir.

4. Malatya'daki Suriyeliler

Malatya'da Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nda 14 Kasım 2011 tarihinde 10.000 kişi kapasiteli 2000 adet konteynerden oluşan konaklama tesisi kurulmuştur. 12 Haziran 2013 tarihinde de Suriyeli sığınmacılar bu konteynerlere kabul edilmeye başlanmıştır. Toplam 443.000 metrekarelik bir alana kurulan bu konaklama tesisinde Ankara, Şam, İstanbul, Halep, Hatay, Hama olmak üzere toplam 6 mahalle bulunmaktadır. 21 metrekarelik kullanma alanları sahip olan konteynerlerden oluşan 6 mahallenin tamamı faal

olup İstanbul, Halep, Hatay, Hama adlı mahallelere Suriyeli sığınmacıların yerleştirilmesi işlemi tamamlanmıştır. Suriye'deki iç savaş sırasında ellerini, kollarını ve bacaklarını kaybeden yaralılar için kampın Şam mahallesinde Protez ve Rehabilitasyon Merkezi açılmıştır.

Malatya Beydağı Konaklama Tesisi'nde 12 Haziran 2013 tarihinden itibaren toplam 9933 Suriyeliye ev sahipliği yapılmıştır. 8 Kasım 2015 tarihi itibariyle 1507 konteyner dolu olup kampta toplam 7896 (3619 Erkek, 4247 Kadın) kişi bulunmaktadır.

Malatya kampında geçici barınma hizmetleri bünyesinde Suriyelilere barınma, yiyecek yardımı, sağlık, güvenlik, sosyal aktivite, eğitim (4 okul, 49 derslik), ibadethane (2 cami), tercümanlık, haberleşme ve temizlik vb. hizmetler sunulmaktadır. Bütün bu sayılan hizmetlerin yanı sıra sığınmacılara Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı tarafından yürürlüğe konulan "Afad Gıda Kartı" ile "Kızılay Gıda Kartı" verilmiştir. Bu kartlar kapsamında aylık kişi başı toplam 85 TL (Afad Gıda Kartına 35 TL, Kızılay Gıda Kartına 50 TL) yüklenerek gıda alışverişi için yardım yapılmaktadır. AFAD tarafından her konteynere hijyen setleri verilmektedir. Bununla birlikte ihtiyaç duyan ailelere hasta ve çocuk bezi, hazır mama ve süt ile engelliler için tekerlekli sandalye dağıtılmaktadır (Malatya Valiliği Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, 2015).

5. Araştırma

Ağustos 2015 itibariyle İçişleri Bakanlığı verilerine göre Türkiye'nin 82 ilinde toplam 1 milyon 905. 984 kayıtlı Suriyeli bulunmaktadır. 10 ilde kurulan kamplarda yaşayan Suriyelilerin sayısı ise 261.326 tür. Bu durum Türkiye'de yaşayan Suriyeli göçmenlerin %85'nin kamp dışında kendi başlarının çaresine bakarak yaşamak zorunda olduklarını göstermektedir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Türkiye Sözcüsü Selin Ünal Kamplarda yaşayan çocuklar eğitim alarak Türkçelerini geliştirip okul hayatına adım atarken kamp dışında yaşayan çocukların eğitim imkânları konusunda daha dezavantajlı konumda olmaları sebebiyle ileride Türk topluma entegre olma noktasında çok büyük sorunlar yaşayacaklarını vurgulamaktadır (Duran, 2015). Bu bağlamda Suriyelilerin büyük bir bölümünün artık bu ülkede kalıcı olacaklarından bu sorunları önüne geçilmesi için onların Türk toplumuna entegre olmaları Türk medyası tarafından da desteklenmesi gerekmektedir.

Türk medyasında Suriyeli göçmenlerin nasıl temsil edildiğine dair çok az çalışma bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi 2014 yılında Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (HUGO) tarafından yapılmıştır. Bu araştırma kapsamında Türkiye'ye

sığınan Suriyelilerin durumunu ile Türk vatandaşlarının onlara bakış açısını ortaya koymak amacıyla 6 ilde derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmaya ek olarak 21 ulusal, 56 yerel medya kuruluşlarının web üzerinden paylaştıkları haber, yorum ve değerlendirmeler üzerinden medya analizi yapılmıştır. Bu araştırma ile Türk medyasında Türkiye'deki, Suriyelilere ya yer verilmediğini ya da çoğunlukla negatif bir şekilde sunulduğunu tespit edilmiştir. Haberlerde çoğunlukla misafirlik ile tanımlanan haddini bilme konusuna vurgu yapıldığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca Suriyeli sığınmacıların ülke ekonomisine büyük bir yük olduğuna sık sık haberlerde sunulduğu görülmüştür. Suriyelilerle birlikte suç kapsamındaki eylemlerin sayısında da sık sık bir artış olduğuna işaret edilerek 2014 yılı içinde Ankara, Gaziantep, Kahramanmaraş ve Adana'da yapılan "Suriyeliler Gitsin!" türü gösteriler ön plana çıkartıldığı tespit edilmiştir. Suriyeliler bir yandan zavallı, mağdur ve yoksul insanlar olarak sunulurken diğer yandan kaçak, suçlu hırsız, katil, tecavüzcü gibi niteliklerle suç işleme potansiyeli olan kişiler olarak lanse edildiği görülmüştür. Onlarla ilgili olarak salgın hastalık tehdidi, dilencilik yapmaları, çadır kentlerde çıkardıkları isyanlar, gelişlerinin buldukları bölgedeki kira fiyatlarını yükseltmesi ve yasadışı şekilde ucuz işçi olarak tercih edilmeleri ve Suriyeli kadınların kuma haline gelişleri gibi konular ağırlıklı olarak işlendiği ortaya çıkmıştır (Erdoğan 2014: 46-47).

Tüm bu sıralananların ışığında, ortaya koyulan çalışma Malatya yerel basınının Suriyeli sığınmacıları nasıl algıladığını ve okuyucularına nasıl sunduğunu, medya aracılığıyla kültürlerarası entegrasyon çerçevesinde ele almaktadır. Medyada kullanılan dil, haber konularının seçimi, haberin işleniş tarzı gibi birçok değişken okuyucuların zihninde bir takım imajlar yaratmakta ve sığınmacılara yönelik enformasyonlarını bu doğrultuda şekillendirmektedir. Bu noktadan hareketle Malatya'da yayınlanan ve Basın İlan Kurumu'ndan ilan alan 4 yerel gazete Malatya Söz, Malatya Son Söz, Bu Sabah ve Net Haber içerik analizine tabi tutulmuştur. 4 aylık (Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos 2015) süreçte yayınlanan toplamda 480 adet gazetenin bütün haberleri taranarak içerisinde Suriyeli sığınmacılarla ilgili olan haberler daha önceden belirlenen kategorilere göre incelenmiştir. Bu verilerin analizi SPSS 17.0 programı yardımıyla yapılmıştır.

6. Bulgular

Tablo 2: Zaman

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Mayıs	8	10,7	10,7
Haziran	23	30,7	30,7
Temmuz	24	32,0	32,0
Ağustos	20	26,7	26,7
Toplam	75	100,0	100,0

Haberlerin aylık dağılımına bakıldığında özellikle Mayıs 2015 ayında haberlerin en düşük seviyede (%10,7) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Haziran ve Temmuz aylarında artan bir oran göze çarpmaktadır.

Tablo 3: Gazetenin Adı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Malatya Söz	24	32,0	32,0
Net Haber	10	13,3	13,3
Malatya Son Söz	14	18,7	18,7
Bu Sabah	27	36,0	36,0
Toplam	75	100,0	100,0

Haberlerin yerel gazetelere dağılım oranları göz önüne alındığında Suriyeli Mültecilerle ilgili en fazla haberin Bu Sabah Gazetesi'nde yer aldığı (%36); en az haberin ise Net Haber Gazetesi'nde (%13,3) bulunduğu görülmektedir.

Tablo 4: Haber Konuları

	Frekans	Yüzde	Valid Percent
Polis Adliye	7	9,3	9,3
Eğitim Hakkı	5	6,7	6,7
Yaşam Koşulları	40	53,3	53,3
Suriyelilerin Faaliyetleri	1	1,3	1,3
Siyaset Ekonomi	22	29,3	29,3
Toplam	75	100,0	100,0

Yerel gazetelerde yer alan haber konularına bakıldığında %53 gibi bir oranla Suriyeli göçmenlerin yaşam koşullarına yönelik haberler göze çarpmaktadır. Siyaset ve ekonomi konulu haberlerin ise %29,3 ile ikinci sırada yer aldığı gözlemlenmektedir.

Tablo 5: Kullanılan Haber Kaynakları

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Muhabir	41	54,7	54,7
Ajans	30	40,0	40,0
Yok	4	5,3	5,3
Toplam	75	100,0	100,0

Malatya Yerel Basın Kuruluşları'nın haber kaynağı olarak %54,7 oranında kendi muhabirlerini kullandığı görülürken; Ajans Haberciliğine ise %40 gibi yüksek bir pay ayrıldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 6: Kullanılan Haber Öznesi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Suriyeli	62	82,7	82,7
Sığınmacı	1	1,3	1,3
Mülteciler	12	16,0	16,0
Toplam	75	100,0	100,0

Malatya Yerel Basını'nın Suriyeli sığınmacıları adlandırırken kullandığı haber öznesine bakıldığında %82'lik bir kısmının "Suriyeli" kelimesini kullandığı ortaya çıkmıştır. "Mülteci" ifadesi ise %16'lık oranla ikinci sırada yer almaktadır. Suriyelilerin sığınmacı olarak sadece bir haberde adlandırıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 7: Haberdeki Olumsuzluk Unsurunun Konusu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Valid İş Hayatı Ekonomi	7	9,3	9,3
Sosyal Yaşam	22	29,3	29,3
Kültürel Bozulma	2	2,7	2,7
Siyaset	12	16,0	16,0
Eğitim	7	9,3	9,3
Suç Polis Adliye	6	8,0	8,0
Yok	19	25,3	25,3
Toplam	75	100,0	100,0

Haberde yer alan olumsuzluk unsurlarının konularına göz attığımızda haberlerin %74,7'sinde olumsuz bir unsurun kullanıldığını, %25,3'ünde ise hiçbir olumsuz unsurun yer almadığı görülmüştür. Olumsuzluk unsurlarının konularına göz atıldığında ise sosyal yaşam ve siyaset konularının ön plana çıktığı anlaşılmaktadır.

Tablo 8: Haber Konuları * Haberdeki Olumsuzluk Unsurunun Konusu

		Haberdeki olumsuzluk unsurunun konusu							Toplam
		İş Hayatı Ekonomi	Sosyal Yaşam	Kültürel Bozulma	Siyaset	Eğitim	Suç Polis Adliye	Yok	
Haber konuları	Polis Adliye	2	0	0	0	0	5	0	7
	Eğitim Hakkı	0	0	0	0	3	0	2	5
	Yaşam Koşulları	3	20	1	0	4	1	11	40
	Suriyelilerin Faaliyetleri	0	0	0	0	0	0	1	1
	Siyaset Ekonomi	2	2	1	12	0	0	5	22
Toplam		7	22	2	12	7	6	19	75

Haber konuları ve haberdeki olumsuzluk unsurunun konularına birlikte bakıldığında yaşam koşulları ve sosyal yaşamdaki olumsuzlukların anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Siyaset ve Ekonomi içerikli haberlerde olumsuzluk unsurunun en az seviyede olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 9: Zaman * Haber Konuları

		Haber konuları					Toplam
		Polis Adliye	Eğitim Hakkı	Yaşam Koşulları	Suriyelilerin Faaliyetleri	Siyaset Ekonomi	
Zaman	Mayıs	1	1	2	0	4	8
	Haziran	1	0	15	1	6	23
	Temmuz	0	0	16	0	8	24
	Ağustos	5	4	7	0	4	20
	Toplam		7	5	40	1	22

Zaman ve Haber Konuları ilişkilendirildiğinde özellikle Ramazan Ayı'nı kapsayan Haziran ve Temmuz aylarında Suriyelilerle ilgili haberlerde bir yoğunlaşma göze çarpmaktadır.

Tablo 10: Gazeteler * Haber Kaynakları

		Haber kaynakları			Toplam
		Muhabir	Ajans	Yok	
Gazeteler	Malatya Söz	14	7	3	24
	Net Haber	5	4	1	10
	Malatya Son Söz	10	4	0	14
	Bu Sabah	12	15	0	27
Toplam		41	30	4	75

Haber kaynağı kullanımı açısından gazetelere bakıldığında ajans haberciliğinin en fazla “Bu Sabah” Gazetesi tarafından kullanıldığı görülmekte; buna karşın muhabir kullanan gazeteler dengeli bir dağılımla karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 11: Gazeteler * Haber Konuları

	Haber konuları					Toplam
	Polis Adliye	Eğitim Hakkı	Yaşam Koşulları	Suriyelilerin Faaliyetleri	Siyaset Ekonomi	
Gazeteler Malatya Söz	1	2	11	0	10	24
Net Haber	0	1	7	0	2	10
Malatya Son Söz	2	1	8	0	3	14
Bu Sabah	4	1	14	1	7	27
Toplam	7	5	40	1	22	75

Gazetelerin Suriyeli sığınmacılarla alakalı daha çok hangi konuları ele aldığına bakıldığında ağırlıklı olarak “Yaşam Koşulları” konusunun hemen hemen her gazetenin haber konularında ağırlık teşkil ettiği görülmekte ikinci sırada ise “Siyaset ve Ekonomi” başlığı yer almaktadır.

7. Sonuç

2015 yılı resmi rakamlarına göre Türkiye’de 2 milyona yakın Suriyeli sığınmacı yaşamakta ve bu sayının ilerleyen günlerde daha da artması beklenmektedir. Malatya da Suriyeli sığınmacıların yoğunlukla bulunduğu illerden bir tanesidir. Bu bağlamda Malatya yerel basınına bakıldığında en çarpıcı sonuç olarak karşımıza çıkan durum, incelenen toplam 480 gazetede 75 haberin çıkmış olmasıdır. Bu sonuç aslında yerel basının söz konusu olaya yönelik ilgisizliğini göstermektedir. Haberlerin yoğunlaştığı dönemlere bakıldığında Haziran ve Temmuz 2015 ayları ön plana çıkmaktadır. Bu ayların Ramazan Ayı’na denk gelmiş olması farkındalığın özellikle dini hassasiyet doğrultusunda değiştiğini göstermektedir. Ancak Ağustos 2015 ile birlikte haber sayılarında tekrar bir azalma göze çarpmaktadır.

Yerel basının Suriyeli sığınmacılara yönelik işlediği haber konularının ise genellikle yaşam koşulları başlığı altında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu durum bir anlamda Türkiye genelinde yaşanan perspektifin bir yansımasıdır. Zor koşullar altında bulunan sığınmacıların bu haber başlığı altında ele alınması şaşırtıcı değildir.

Haberde kullanılan haber öznesi büyük bir oranda yerel basında benzerlik göstermekte ve genel bir tanımlama olan Suriyeli ifadesiyle karşılaşılmaktadır. Bu ifade yerine kullanılabilir çok farklı tanımlamalar olmasına rağmen Suriyeli ifadesi daha az

ötekileştiren bir anlam içermektedir. Ancak bu konuda medya organlarında bir kavram karmaşası olduğu vurgulanmalıdır. Suriyeli sığınmacıların haber öznesi boyutunda nasıl ele alınması gerektiği ilgili mercilerce tartışılmalı ve ortak bir uzlaşa sağlanmalıdır.

Malatya yerel basınının ele aldığı haberlerin %25'inde hiçbir olumsuzluk unsurunun bulunmaması da dikkate değer bir sonuçtur. Medya aracılığıyla kültürel entegrasyon çerçevesinde bakıldığında yerel basının Suriyeli sığınmacılara olumlu yaklaştığı söylenebilir. Bununla birlikte kullanılan olumsuzluk unsurunun da yine Suriyeli sığınmacıların sosyal yaşamlarıyla ilgili olduğu ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak Malatya yerel basının Suriyeli sığınmacılara yönelik yaklaşımının medya aracılığıyla kültürel entegrasyon çerçevesinde olumlu katkı sunduğunu söylemek mümkündür. Gerek haber konuları, gerek habere yaklaşım tarzı, gerekse de haber öznesinin adlandırması bakımından ufak sorunlar olsa da genel olarak duyarlı habercilik anlayışı benimsendiğini dile getirebiliriz.

Kaynakça

AFAD (Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) (2015), Barınma Merkezlerinde Son Durum, <https://www.afad.gov.tr/tr/IcerikDetay1.aspx?ID=16&IcerikID=848>, Erişim Tarihi: 22.10.2015.

CLEMENS, Gabriele; REINFELDT, Alexander; WILLE, Gerhard (2008), *Geschichte der europäischen Integration: ein Lehrbuch*, Schöningh, Paderborn.

DURAN, Aram Erkin (2015), Suriyeliler Türkiye'de kalıcı, http://www.dw.com/tr/suriyeliler-t%C3%BCrkiyede-kal%C4%B1c%C4%B1/a-18654827_, Erişim Tarihi: 10.11.2015.

ERDOĞAN, Murat (2014), Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum (Kasım 2014), Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırma Merkezi, <http://www.hugo.hacettepe.edu.tr/HUGO-RAPOR-TurkiyedekiSuriyeliler.pdf>, Erişim Tarihi: 09.10.2015.

ESSER, Hartmut (2000), *Soziologie. Spezielle Grundlagen. Bd. 2*, Campus, Frankfurt am Main/NewYork.

ESSER, Hartmut (2003), What Substance Is There to the term 'Leitkultur', CUPERUS, René; DUFFEK, Karl; KANDEL, Johannes (Ed.), *The Challenge of Diversity, European Social Democracy Facing Migration, Integration and Multiculturalism*, StudienVerlag, Innsbruck etc., ss. 47–58.

GEİBLER, Rainer (2005), *Die Mediale Integration von ethnischen Minderheiten*, GEİBLER, Rainer; PÖTTKER, Horst (Ed.), *Massenmedien und die Integration ethnischer Minderheiten in Deutschland. Problemaufriss – Forschungsstand – Bibliographie*, Transcript, Bielefeld, ss. 71–81.

GEİBLER, Rainer (2007a), "Einwanderungsland Deutschland. Herausforderung an die Massenmedien", <http://journalistik-journal.lookingintomedia.com/?p=61&print=1>, Erişim Tarihi: 30.09.2015.

GEİBLER, Rainer (2007b), "Interkulturelle mediale Integration: Mittelweg zwischen Assimilation und Segregation", http://www.migration-boell.de/web/diversity/48_1226.asp, Erişim Tarihi: 22.07.2015.

GEİBLER, Rainer (2008), „Was ist „mediale Integration“? Die Rolle der Medien bei der Eingliederung von MigrantInnen“, *TelevIZion. Internationales Zentralinstitut für das Jugend- und Bildungsfernsehen (IZI) beim Bayerischen Rundfunk. Heft 21/2008/1*, ss. 11–16.

GEİBLER, Rainer; PÖTTKER, Horst (2006), Integration durch Massenmedien: Medien und Migration im internationalen Vergleich, Transcript, Bielefeld.

GİRİT, Selin (2015), Suriyeli Mülteciler dosyası: Misafirlik uzadı mı?, http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/10/151005_suriyeli_multeciler, Erişim Tarihi: 10.11.2015.

GÜRCANLI, Zeynep (2015), İşte 3 yıl sonunda Türkiye'deki Suriyelilerin Durumu, <http://www.hurriyet.com.tr/iste-3-yil-sonunda-turkiyedeki-suriyelilerin-durumu-29098215>, Erişim Tarihi: 24.09.2015.

HAFEZ, Kai (2002): Türkische Mediennutzung in Deutschland: Hemmnis oder Chance der gesellschaftlichen Integration? Eine qualitative Studie im Auftrag des Presse- und Informationsamtes der Bundesregierung, Hamburg/Berlin, Deutsches Orient-Institut Hamburg.

HEPP, Andreas; BOZDAG, Cigdem; SUNA, Laura (2011), Mediale Migranten, Mediatisierung und die kommunikative Vernetzung der Diaspora, VS Verlag, Wiesbaden,

Malatya Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü (2015), Malatya Beydağı Konaklama Tesisi 09.11.2015 tarihli Brifing.

www.ntv.com (2015), BM, Türkiye'deki Suriyeli sayısı açıklandı, http://www.ntv.com.tr/dunya/bm-turkiyedeki-suriyeli-sayisini-acikladi,7wdrjbuNUSxNdi5GyeV6Q?_ref=infinite, Erişim Tarihi: 10.11.2015.

ORHAN, Oytum ve SENYÜCEL GÜNDOĞAN Sabiha (2015), Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye etkileri. Orsam (Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi) Rapor No: 195, Ocak 2015, http://www.orsam.org.tr/tr/Uploads/Yazilar/Dosyalar/201518_rapor195tur.pdf, Erişim tarihi: 03.09.2015.

PÖTTKER, Horst (2005), Soziale Integration. Ein Schlüsselbegriff für die Forschung über Medien und ethnische Minderheiten, GEİBLER, Rainer; PÖTTKER, Horst (Ed.), Massenmedien und die Integration ethnischer Minderheiten in Deutschland. Problemaufriss – Forschungsstand – Bibliographie, Bielefeld, Transcript, ss. 25–43.

SOLMS-LAUBACH, Franz (2009), “Die Türken verweigern sich eisern der Integration”,

<http://www.welt.de/politik/article3084338/Die-Tuerken-verweigern-sich-eisern-der-Integration.html>, Erişim tarihi: 10.09.2015.

ŞEN, Faruk (2006), “Almanya'daki Türkler – Entegrasyon ve Gettolaşma”, <http://www.konrad.org.tr/Medya%20Mercek/13faruk.pdf>, Erişim tarihi: 18.03.2015.

ŞENTÜRK KARA, Eylem (2013): "Medya Aracılığıyla Kültürlerarası Entegrasyon: Almanya Örneği. Almanya'da yaşayan Türklerin Medya Sektöründe Görev Almasının Kültürlerarası Entegrasyona Etkisi". Gümüşhane İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, Cilt 2, Numara 1, Mart 2013, ss. 1-25.